

Živý plot se zelenal, mrtvola za ním šedla.

Obojí ve Starých Rasoškách, v městysu nedaleko..., na tom nezáleží.

Igor Jurášek si protíral střídavě jedno a druhé oko, tahal se za obočí, klepal si na čelo a hleděl do ranního slunce v naději, že oslepne. Nemohl se hnout, ačkoli věděl, že nejlíp by bylo, kdyby rychle utekl, odešel, odšoural se, odplížil, odplazil, odletěl, cokoli, hlavně aby už byl pryč. Současně však toužil, aby ještě někdo jiný viděl to, co on, aby mu to kdokoli potvrdil, neboť nepomáhalo, že se už několikrát i štípl.

Spí? Nespí? Zbláznil se?

To, nač tu narazil, bylo nemožné, nemyslitelné, vyloučené.

A přece to tady bylo. Leželo to, nehýbalo se, vysmívalo se mu, děsilo ho.

Tělo spočívá na boku, obličej je však skoro celý obrácen vzhůru, tak není pochyb.

Ta mrtvola je on. Taky Igor Jurášek.

Nabeton, tutově, určitě, nepochybně.

Ne jeho dvojník, tak dokonalé dvojnictví nemůže existovat. Ani o klon nejde, vždyť vědci zatím naklonovali tu ovci, tam krávu, nedávno snad myš (jako by jich na světě nebylo dost), ale člověka stále ne. Ono ani není oč stát. I tak nás přibývá až hanba a vypadá to na nové stěhování národů.

Tohle je tedy unikum!

Zahleděl se přes náměstí k hotelu. Ještě neotevřeli. Ale v lokále se svítí. Asi pro ubytované hosty, opožděně snídající. Pokud tam na konci srpna v hnízdě jako Staré Rasošky někdo přespává, což je krajně nepravděpodobné.

On si tehle čas vybral záměrně. Aby to bylo jako před osmapadesáti roky, kdy se sem přijel představit coby nová posila kantorského sboru. Ještě bez kufrů, jen tak, porozhlédnout se, odhadnout, co ho asi čeká.

Vlastně sem přijel dvakrát. Poprvé v červenci, a to ho doprovázela spolužačka, vysokoškolská marná láska Jarmila, se kterou měl jen pár dní předtím první sex v životě. Na koleji v Lazarské v pokoji plném paland. Bydlelo tam tenkrát na hromadě dokonce osm rozčepýřených mladíčků. Můjtybože! Kdepak je jí, stařence, asi konec? Měla před svatbou, a musel to přijmout jako první ránu svých milostných osudů.

Podruhé to bylo na konci srpna, to už s kufry.

Soudruh na okrese, kde byl povinen se zastavit, šveholil, jak je rád, že do malého města, typicky maloměšťáckého, ideologicky zaostalého, přichází právě on, mladý, nezatížený starými pořádky, ztělesněná a odhodlaná budoucnost socialismu. Asi nevěděl, blbec, že on si Staré Rasošky nevybral, vždyť ani nevěděl, že existují. Dostal úřední umístěnku přímo z ministerstva.

A báb, teď po dlouhých letech je tu zničehonic dvakrát.

Proč nedřepěl doma a nevzpomínal tam? V pohodlném starém ušáku?

Dvě jeho vydání. Stojící živý, ležící mrtvý. Nebožtík, jak zákon káže. A nad ním tíž, vidoucí, slyšící, nechápající. Pedagog ve výslužbě. Nejdřív učitel, pak středoškolský profesor, pak vysokoškolský doktor docent. Osmdesátiletý, pravda, ale ještě dýchající. Jen nohy ho trochu zlobí. A srdce. A kyčle. A průdušky. A pak ovšem ten jeho kdysi tak chtivý, dnes už jen zklamávající, ve slušné společnosti nepojmenovaný ... úd. Mimo provoz.

.....
Zavolali. Hned následující den.

„Kalina.“

„Jurášek.“

„Můžete sem přijet?“

„Kam?“

„Odkud jsem vás včera odvezl.“

„Kdy?“

„Hned.“

„Jen co na sebe něco hodím.“

„Děkuji.“

Byli tam kromě Kaliny patolog doktor Hynais, psychologka doktorka Pinkavová, kandidátka věd, a náměstek samého policejního prezidenta Koleneč. Vyfešákováný v uniformě, tak, jak se objevuje v televizi. Hleděli na něj, hleděl na ně.

Oni trochu podezíravě, on trochu přezíravě. Nevěřil, že by mu byli schopni něco vysvětlit.

„Mhm,“ začal Kalina nepřesvědčivě, „rádi bychom vás informovali, že pan Igor Jurášek, na rozdíl od vás bez akademických titulů, bytem Praha 5, Kovářčikova 14, byl z moci úřední podroben pitvě. A mimo pořadník patologie, za což mimochodem doktoru Hynaisovi děkuji.“

Doktor Kalina se odmlčel, a když se to minulo účinkem, dodal: „Ostatní přítomní už to vědí, vám jsem povinen říct, že jeho tělo včetně DNA je stavebně a ve všech měřitelných parametrech totožné s vaším. Na sto procent shodné.“

„Až na maličkost. Je o tři centimetry vyšší. Nebo delší, jak je vám milejší,“ vmísil se Hynais a hned zase zmlkl.

Zato Kalina pokračoval: „To ovšem není o nic větší záhada než všechno ostatní i než, jak jistě chápete, sám fakt jeho posmrtné přítomnosti v parčíku na náměstí nedaleko kostela ve Starých Rasoškách.“

„Včetně okolnosti poněkud podezřelé, že jste ho tam objevil vy, pane docente,“ dodal uštěpačně policejní náměstek. „Překvapuje vás to?“

„Překvapení mám už za sebou. Já čekám pouze a jen vysvětlení.“

„Od nás ho, pane docente, nečekejte,“ ozval se znovu, teď jen s mírnou nedůtklivostí, náměstek policejního prezidenta. „Protože sice nevíme, jak jste tohoto efektu dvojedinečnosti docílil a co jím sledujete, důvodně se však domníváme, že objasnění je na vás.“

„To je mi líto. Stejně logicky můžu já předpokládat, že jsem se stal obětí hry, jejíž pravidla neznám. Což neznamená, že bych snad z jejího odstartování podezřívá kohokoli z vás, pánové a paní ..., ehm...“

„Doktorka Pinkavová,“ přihlásila se oslovená ke své prestiži. „Věra Pinkavová.“

„Těší mě. Rád vás poznávám. A stejně i vás, pánové.“

V tomto bodě se každý zvlášť a všichni vespolek takřečeno zasekli. A snad proto, že případ zvolna, avšak zřetelně přecházel z kategorie původně kriminální ke kategorii povýtce psychologické, ostražitě zraky všech se upřely na ni, na ženu. Protože ženy, ač stále hrají v naší euroatlantické civilizaci spíše druhé housle, kdykoli je nejhůř, osvědčují větší důvtip a jsou schopnější ne-li najít, pak alespoň nabízet k výběru různá řešení i těch nejtrapnějších zapeklitostí.

Vždy galantnímu Juráškovu se teď psychologky zželelo a vyšel jí vstříc:

„Pokud jde o rozdíl tří centimetrů ve výšce, mám za to, že tělo číslo dvě, dovolíte-li, abych své považoval za jedničku, vzniklo snad jen o nějaký ten jeden rok či dva zpátky, a tím by mohla být nesrovnalost objasněna. Poněvadž mně už se páteř sesedá. Zmenšují se.“

Rozhlédl se po nich, na svou řeč hrdý. Připadal si pánem situace. Nebo přinejmenším ne méně důležitý než oni. A napadlo ho, že jim předhodí Štěpána Havlíčka:

„Znáte kvantovou teorii Nielse Bohra a spol.?“

Pinkavová za brýlemi zamžikala: „Pardon, vy jste přece, bylo mi řečeno, filolog?“

„Ale o možném výskytu dvou totožných entit na dvou různých místech snad vědět smím.“

„Pane docente, náš problém není žádná vědecká fantastika,“ namítl policejní náměstek Koleneč.

„Netvrdím. Ale co to je? Já jsem o tom prvně slyšel od svého přítele Havlíčka, který v sedmdesátých letech spáchal sebevraždu záhy po tom, co se zapletl s vámi. Tedy ne s vámi. S vašimi předchůdci na estébě. Můžete si být jisti, že to spolu nesouvisí?“

„Ano, to se odvážím téměř jednoznačně vyloučit.“

„Děkuji vám za to téměř,“ opáčil Jurášek a zvedl obočí. „My, co pracujeme s jazykem, jsme citliví na přesné logické vyjadřování.“

„Takhle se nikam nedostaneme!“ rozčilil se uniformovaný oponent.

„Obávám se téhož,“ pokrčil Jurášek rameny. „Jen uvažuji, vzpomínám a nabízím aspoň teoretické možnosti jakéhos takéhos vysvětlení.“

„To je správné, pánové,“ nabízel ruku k smíru Kalina.

„My tady všichni společně, ačkoli samozřejmě ne stejnou měrou, protože vy, pane docente, jste soukromník a v případě, uznávám, pouze svědek, jakkoli osobně zainteresovaný, my ostatní, představitelé výkonné státní a soudní moci, zodpovědní za pořádek, stojíme před dilematem, co s nebožtíkem vašim dublem uděláme. Co uděláme s jeho náhle zjevenou totožností? Mimochodem v registru občanů České republiky je jen jediný Igor Jurášek s vašimi daty, a to vy. Takže co uděláme s jeho, abych tak řekl, nadbytečným tělem? Můžeme si dovolit ho pohřbít? Můžeme si dovolit jeho výskyt utajit?“

„Neví o něm nikdo kromě mě a vás,“ odvážil se Jurášek přiložit polínko k plamínku naděje, který z Kalinových slov váhavě vyšlehl.

Zatímco Pinkavová i Hynais ožili, náměstek se pohoršil.

„Vyloučeno! Co naznačujete, je vyloučeno. Je tady tělo, je tady osobní doklad zesnulého, existuje protokol o posmrtném ohledání, ve Starých Rasoškách jsou svědkové nálezu a policie má povinnost celou záležitost objasnit. Povinnost!“ zdůraznil klíčové slovo námitky.

„Existují přece i takzvané odložené případy,“ špitla doktorka Pinkavová, ale prestižní major vybuchl:

„Nelze je však za odložené prohlásit už pouhých pár dnů po činu! Tělo půjde do mrazáku...“

„Už tam je,“ podotkl Hynais.

„... a na případu se bude dále pracovat!“

„Já ovšem, pánové, ... a dámo,“ Pinkavová se Juráškově líbila víc a víc, a to mu odjakživa stačovalo, aby na takové ženy hleděl s vážností, „já mám stále ještě i přes svůj věk akademické povinnosti. Přednáším na univerzitě v Brně a v Olomouci, nemůžu sedět doma a být stále k dispozici. Nevymlouvám se, jen na to upozorňuji a děkuji, že mě chápete,“ řekl, ačkoli o jejich chápání neměl ani tu nejmenší iluzi.

Kalina něco zamručel, Hynais se podíval na hodinky a Pinkavová se mírně zarděla, protože vycítila, že Juráškův pohled na ni jako by se zaoblil.

A policejní náměstek Kolenec připomněl sice mírně, avšak rozhodně, že jistě, ovšemže, ale republiku by pan docent raději opouštět neměl, zvláště ne na delší dobu.

Vstal, zjistil, že se blíží bouřka a patrně i liják či průtrž mračen (teď se říká přívalový déšť), a tak zamířil do pasáže, kde znal příjemný snekbárek a v něm jednu ze svých nejdávnějších dávných. Bude-li pak tam ještě?

Byla. Stáňa. Tehdy dvadvacet, dnes přes sedmdesát. Zajímavě zešedivělá, mírně zakulacená, ale stále se stopami někdejší svůdnosti. A s jedním jediným tajemstvím, s otázkou, která se nabízela, ale on ji až dosud pokládal jen a jen sobě, nikdy jí. Dnes ji vysloví. Každá z minulých nejasností, změní-li se v jasnost, může být klíčem k ostatním záhadám.

Nebo taky ne, samozřejmě, ale ptát se, pořád a všude se ptát, je naše nejnadějnější naděje.

Jmenovala se kdysi Veselá a veselá i byla. S veselou tříletou dceruškou Soničkou a tehdy s manželem, Veselým podle jména, povýtce však bručivým a napolo předčasně přichcípým. Dnes by se to označilo jako vyhoření. Psychologové pojmenují cokoli, aby to znělo věrohodně.

„Ale ne,“ řekla. „Ty?“

„Ale ano,“ odpověděl, „já.“ A sedl si k barovému pultu.

„Dlouho jsi tu nebyl. Co si dáš?“

„Přecis to nezapomněla.“

„Máš trable?“

„Parádní.“

Nalila dvě deci vavřineckého. „Ať ti pomůže.“

„Nepomůže,“ usmál se, „ale zavraždí.“

„Povídej, jsem vrba.“

„To nejde tak kách. Je to něco těžko uvěřitelného.“

„Naše životy se skládají ze samých neuvěřitelností, a přece je žijeme.“

Dobrá věta, pomyslel si. Má ji ze sebe, nebo ji vyčetla? Čítávala hodně i zamlada a ráda se o přečteném bavila.

Ale nepřišel jí vykládat zašmodrchanou současnost, chtěl přijít na kloub zašmodrchané minulosti.

Jeli spolu kdysi dávno do Krkonoš. Měl tam spolužáka, který učil na jednotřídce sevřené v muldě mezi dvěma turistickými chatami. Ačkoli sevřené není to pravé slovo. K oběma se muselo jít dobré tři kilometry, ke každé z jiného směru. Letní prázdniny mlely z posledního, ale zařídil si volno i na poslední srpnový týden.

Uvelebili se na půdě té školičky, courali po horách, sbírali houby, poslouchali jeleny, jak troubí, bavili se o léčivých bylinách a že dřív bývalo horských chat víc, tak které vyhořely a proč, a v noci se milovali. Ona ho přitom na zádech drásala do krve, a jestliže jemu se to všecko zdálo jako div, ona tomu říkala rovnou zázrak. Ač ovšem za sebou jako dva stíny cítili zaprvé Soničku, jež na maminku čekala u babičky, a zadruhé manžela Veselého, který byl kdovíkdě na montáži elektrického vedení pro vysoké napětí.

A když se po týdnu rozešli každý na svou stranu světa se slibem, že při nejbližší možné příležitosti musí tomu vášnivému týdnu zařadit repetici, napsala mu náhle: „Slávek našel jízdenku do Pece, kterou jsem si schovala na památku, a pořád se vpytává, proč jsem tam jela a s kým. Mám se přiznat?“

Převelmi se tenkrát vyděsil, protože aťsi to byl sebekrásnější týden, přece si na krk neuváže ženskou s dítětem. A konečně mu došlo, co boží desatero míní větou *nepožádáš manželky bližního svého*. A proč to mužům zapovídá.

Odpověděl jí: „V žádném případě, proboha! Nerozbíjej si manželství, já si tě vzít nemůžu.“

Pak ji čtyřicet let neviděl, narazil na ni náhodou právě ve snekáči na Karláku, kde seděl i teď. Ale kdykoli příště si tehdejší podzim z paměti vyvolal, ne a ne se zbavit podezření, jestli ona tu autobusovou jízdenku do Pece na smutného manžela Veselého nenarafičila sama, aby jeho, Igora, přiměla k jasné řeči ano – ne, jak žádá sama bible. A když řekl ne, přijala to sice bez protestů, avšak jako výzvu, aby si hledala jiný budoucí domov, protože se Soniččiným otcem už dál žít nechtěla. A řekla to po letech doktoru Juráškovu zpoza barového pultu jasně a srozumitelně:

„Rozvedená, vdaná, rozvedená – Veselá, Potužilová, Kolínská. Stanislava pořád.“

Od té doby, kdykoli měl žízeň nebo splín nebo můru, zašel za ní, pohovořili, v očích jim oběma zablýskalo vzpomínkami, vypil svého vavřince a kdenictunicví. Když se svět odkutálel jinam, my mu přece nebudeme stát v cestě.

Jenže teď, otřesen svou mrtvolou, potřeboval náhle na otázku, až dosud stále nezodpovězenou, zřetelnou odpověď. Nevěděl proč, logika v tom byla sotva tušená, že vyjasní-li se tohle, vyjasní se snad i mnohé jiné věci. A tak byl sám sobě povinen zeptat se konečně bez obalu:

„Poslyš, Staňo, a prosím neuraz se, vždyť je to všecko tak dávno, ale když ti tenkrát Veselý našel tu jízdenku do Pece, bylo to náhodou, nebo jsi mu ji podstrčila?“

A srdce mu bušilo, jako kdyby se měl čas vrátit zpátky a svět se otočit naruby a jemu by hrozilo, že se bude muset o svou princeznu bít když ne s drakem, tak s hordou loupežníků.

Dívala se na něj jako z hloubi věků. Pak pohodila stále bohatou hřívou vlasů, tenhle pohyb se mu vždycky moc líbil, a řekla:

„Proč to chceš vědět ještě teď, v novém tisíciletí? Proč až teď?“

„Nevím, ale zdá se mi, že bez té vědomosti nemůžu dál.“

Zasmála se.

„A co bys chtěl slyšet? Co raději? Že jo, nebo že ne? Podstrčila, nastražila, nebo jsem byla jen hloupá husa neopatrná?“

Neuhnul. Řekl: „Mě zajímá pravda.“

„A co když tehdejší pravda není dnešní pravda?“

„Nemotej to. Uvěřím ti, ať řekneš cokoli.“

„Namouduší?“

„Moje slovo. Byl jsem bojácná svině, vím to, ale uznej, že jsem na tebe nic nehrál.“

Mlčela, mžikala očními víčky, pak sáhla po láhvi s finskou vodkou, nalila si, skleničkou cinkla o jeho, plnou vína i viny, zavřela oči a řekla:

„Nahrála jsem to. Samozřejmě.“ A vypila ex.

Ještěže byli v místnosti skoro sami, jen v nejbližším koutě seděl jakýsi starší pán s mladou zmalovanou. Bylo totiž jisté slyšet až ven do pasáže, jak velký balvan mu odpadl od srdce.

Tak jsem byl, slyšíš, Bože, přece jen o fous menší mizera, než jsem si do dneška myslel, bleskla mu hlavou úleva.

Trestem za Stánu jeho nejnovější trápení není, to je dobrá zpráva.

Horší byla ta, kterou uslyšel vzápětí od ní:

„Už jdi. Víš, cos vědět chtěl, tak jdi. A přijď, až budeš mít jen žízeň, ničím nepodmíněnou.“

Dělá to rovnou stovku i s tou vodkou, kterou jsem potřebovala já, promiň.“

Zaplatil, pohladil ji po ruce a šel. Ze včerejška a vzdáleného předvčerejška do mizerného dnes.

Průběh, to už zase v Čáslavi před kostelem, kde je snad pohřben Jan Žižka, schylovalo se zrovna k dešti, řekla: „Zvu vás k sobě.“

Byt v domě ve staré zástavbě. Všecko mu tam připadalo nádherné. Podlaha prkenná, přírodní, jen uprostřed kulatý koberec – magický kruh, dobrý k mysterióznímu zasvěcení nebo k popravě. Kuchyňka jako dlaň, vlastně jen kout pokoje za vchodovými dveřmi. Jediný pokoj, přepažený soustavou polic a poliček. Na nich rozestavené svíčky, svíčičky a indické voňavé tyčinky v porcelánových a kameninových držácích. Knihovnička až u podlahy. Nízká, ale přeplněná. Postele takzvané manželské, za hlavami dřevěná čela, bílá, s jemným ornamentem modré a oranžové barvy. Na zdech pestré mandaly různých velikostí, jimž dominoval prostý dřevěný kříž bez Krista. V rohu ke kuchyňce čtvercový jídelní stůl a na něm dva připravené talíře a příbory, ležící na kanárkově žlutých papírových ubrouscích. Dodnes jsou mu právě takové nejmilejší.

Nejdřív zapálila některé ze svíček a tři tyčinky. Stoupaly z nich štíhlé šlahounky dýmu, který omamoval čich i zrak. Vztáhla k němu paže.

To nebylo doupě volající k chlípné požívačnosti. To byla svatyně.

Když potom, vracející se zvolna k vědomí, leželi naznak a ruku v ruce na shrnutých tenkých dekách, hleděla ke stropu a řekla bez sebemenšího ostychu:

„Mám ráda takové milování. Zdá se, že jsme se museli potkat, protože se potřebuju přesvědčit, že jsou i hodní muži.“

„On Rausch...?“ pokusil se o otázku, ale dala mu na ústa ukazováček.

„Neptejte se na nic. Jednou vám třeba všecko povím. Dnes ne.“

To bylo lepší. V té větě slyšel slib, že spolu nejsou poprvé a naposled.

„Věříte v minulé životy?“ Stiskla mu ruku o poznání silněji.

„Nevím,“ odpověděl po pravdě, „ale líbilo by se mi to.“

„Jsem si skoro jistá, že už jsme spolu žili.“

Za to ji musel políbit.

„Kdy? Moniko, kdy?“ Opravdu to toužil znát, a věděl, že kdyby to upřesnila jakýmkoli časovým údajem, lhosejno ve kterém století, přijal by to jako fakt, o němž se nepochybuje.

Ale couvla. „To teprve zjistím.“

Zklamalo ho to, ale znovu si z toho vybral naději pro zítřky a popozítřky, pro neohraničenou budoucnost.

Tenkrát ne, ale dnes a tady, po deseti letech se teprve ptá, jak mohl ani na vteřinu nepomyslet na Hedviku, na párek jejich dospělých dětí, na svůj věk, na to, že jistě i ona, Monika, má někde rodiče, přátele, celý zástup lidí, kterým by se nelíbila tahle nová skutečnost, kdyby se o ní dozvěděli. Svět mimo skořápku jejího bytu tehdy neexistoval, vesmírem se vznášela právě jen ta skořápka a v ní dva pošetilé atomy zduřelé do lidských těl s miliardami neuronů pospojovaných tu halabala, tam napevno, ale nerozpletitelně a nepochopitelně.

Tak asi půl roku. Postupně už sice ne tak vytrženě, ne tak bezvýhradně soukromě, naopak se všim, co určovalo ji, něžnou, odevzdanou, neváhající říkat miluji vás, Igore, ale bez nejmenšího náznaku zvědavosti, jak je v tom bludišti vztahů a citů jemu.

Byl nevěrný, Bože, ano, už zase klouzal po šikmé ploše s výstražnými signálními světýlky na okrajích, ubohý, ale šťastný poutník, který jde a chce pořád jít po čarovné pěšině vedoucí do věčnosti, do bezčasí, kde není nic než vteřina teď a tady, pořád teď a tady, se začátkem, za nějž buď nebe požehnáno, ale bez konce.

Existují vůbec konce, nebo je všecko pořád jen kruh?

Za to, za tyhle chvíle blaha dnes platí? Vždyť přece zaplatil už dávno. Dokonce dvakrát.

Poprvé, když mu zničehonic oznámila, že se dnes viděli naposled.

Podruhé, když na něj Hedvika s pláčem uhodila, kdo je Monika a kdo byla Helena, kolik Monik, Helen, Barbar (Propána, proč Barbar? Žádnou Barbaru neznal.), Jitek, Jarmil atakdále po světě ještě má? (Po světě? Vždyť nikdy nevytáhl paty ani k Baltu!)

Co bylo horší? Náhlé kvinde jako rána dýkou, nebo náhlé odhalení jeho bídosti? Bídosti, kterou měl za nevinnou, protože věřil, že co oko nevidí, to srdce nebolí.

První z obou šoků odmítal připustit.

„Naposled?“

„Čas mých malin nezralých je pryč. Nechci být pořád sama.“

Tolik věděl, že s australským Němcem se rozvedla. A doufal, že když je volná, je to bod pro oba.

Trvala na svém. Zničehonic chladná, necitelná, vedla ten řez se sebejistotou zkušeného chirurga. Ani se k tomu teď už nemínil vracet. Bylo to neštěstí, avšak odvracelo ho od katastrofy hrozící doma, a ta se proto nemusí a nebude konat. Všecko zlé je k něčemu dobré. Nebo i to je iluze?

Hedvice zkusil v pudu sebezáchovy zapírat.

„O čem to mluvíš, prosím tě?“

Ale hodila před něj starou aktovku plnou dopisů, časopisů pro pány a všelijakých lascivních proprietek, nadýchaných punčošek, černých, šedých, rudých, určených k milostným hrátkám. Když to dnes už snad postě zkoumá, je ochoten přiznat, že ano, tenhle druhý šok byl horší. Nejhorší. Stál jako na pranýři.